Innst. S. nr. 346

(2000-2001)

Innstilling fra utenrikskomiteen om samtykke til at Norge deltar i den syvende kapitalpåfyllingen i Det asiatiske utviklingsfondet, AsDF

St.prp. nr. 91 (2000-2001)

Til Stortinget

Sammendrag

Midlene i Det asiatiske utviklingsfondet (AsDF), som er det myke utlånsvinduet i Den asiatiske utviklingsbanken, lånes ut på svært gunstige vilkår til de fattigste landene i regionen. Fondet blir med jevne mellomrom fylt på med gavemidler fra giverlandene. Påfyllingsforhandlingene omfatter påfyllingens størrelse, byrdefordeling mellom giverlandene og de utviklingspolitiske målsettinger for utlånet av påfyllingsmidlene.

Resultatet av forhandlingene ble en samlet påfylling på om lag USD 5,63 mrd., hvorav nye giverbidrag utgjorde om lag USD 2,9 mrd., tilsvarende NOK 23,4 mrd. For Norges del resulterte forhandlingene i et totalt norsk bidrag på NOK 218 650 669. Dette utgjør 0,95 pst. av påfyllingen, som er 0,05 prosentpoeng høyere enn Norges andel under de to siste påfyllingene. Norge økte i likhet med enkelte andre likesinnede land sin byrdeandel noe for å bidra til dekning av et potensielt finansieringsgap og sørge for en høyest mulig påfylling.

Det asiatiske utviklingsfond (AsDF) eller Asiafondet, ble opprettet i 1974 for å imøtekomme behovet for en ordning med rimelige lån til Den asiatiske utviklingsbankens fattigste medlemsland. Norge har vært medlem av fondet siden det ble opprettet og har deltatt i alle tidligere kapitalpåfyllinger.

Den asiatiske utviklingsbanken (Asiabanken) finansierer sine utlån ved låneopptak på de internasjonale kapitalmarkedene med grunnlag i aksjeinnskudd fra medlemslandene, og låner ut til medlemslandene på gunstigst mulige markedsvilkår. Grunnlaget for utlånsvirksomheten i Asiafondet er derimot basert på de finansielle bidragene som de 25 giverlandene (både industri- og utviklingsland) stiller til disposisjon gjennom jevnlige påfyllinger av kapital til fondet. Dessuten spiller tilbakebetaling fra låntakerland og overføringer til Asiafondet fra overskuddet i Asiabankens ordinære virksomhet etter hvert en større rolle. Fra fondet gis det rentefrie lån med lang tilbakebetalingstid. For tiden gir Asiafondet lån med opptil 32 års tilbakebetalingstid og åtte års avdragsfrihet.

Målsettingen for Asiafondet er å gi lån for å fremme økonomisk og sosial utvikling, tilby faglig rådgivning til låntakerlandene i forbindelse med prosjekter og sektorlån samt arbeide for å fremme private og offentlige investeringer i regionen. Om lag 900 millioner mennesker lever under fattigdomsgrensen (mindre enn 1 USD per dag) i Asia. Dette tilsvarer to tredjedeler av verdens fattigste befolkning.

I 1999 ble det godkjent 33 nye lån fra fondet til en samlet verdi av USD 1,07 mrd. fordelt på 16 land. Av fondets utlåning i 1999 gikk i overkant av 12 pst. til energisektoren, 12 pst. til jordbrukssektoren, 33 pst. til transport- og kommunikasjonssektoren, mens om lag 26 pst. gikk til sosial sektor. Det økte fokus på fattigdomsproblematikk i Asiabanken har medført en økning i lån til sosial sektor.

Lån gis til de fattigste landene som har et lavt bruttonasjonalprodukt per innbygger og en begrenset gjeldshåndteringsevne. Det er for tiden 25 land som kvalifiserer for lån fra Asiafondet. De største låntakerne i 1999 var Vietnam, Bangladesh, Sri Lanka, Pakistan, Kirgistan, Nepal og Laos.

Bankens virksomhet er blitt stadig mer innrettet mot fattigdomsbekjempelse, utvikling av menneskelige ressurser og en miljømessig bærekraftig utvikling, i tillegg til økonomisk vekst. Dette reflekteres i bankens nylig fattede vedtak om at fattigdomsreduksjon skal være den overordnede målsettingen for bankens og fondets virksomhet.

De senere årene er det også satt i verk tiltak for å bedre kvaliteten på prosjektene og dermed øke utviklingseffekten av bankens långivning. Dette arbeidet ble videreført også under den 7. påfyllingen av Asiafondet ved at man komtil enighet om å etablere et sett av kriterier for utlån tilsvarende det man har i Verdensbankens utviklingsfond (IDA) og Afrikafondet. Videre ble det vedtatt å opprette en styrekomité etter mønster av

Verdensbanken som skal bidra til å kvalitetssikre Asiafondets prosjekter.

Bankens nylig utarbeidede utkast til ny fattigdomsstrategi ble generelt godt mottatt under forhandlingene om kapitalpåfyllingen. Utfordringen ligger i hvordan banken operasjonaliserer strategien, samt hvordan man samarbeider med andre aktører. I så henseende understreket flere land, deriblant Norge, behovet for tettere samarbeid med Verdensbanken og øvrige aktører innenfor rammen av dens initiativ "Comprehensive Development Framework" (CDF). Viktigheten av å støtte opp om landenes egne fattigdomsrettede utviklingsstrategier ble også understreket. Det var enighet om at et slikt systemperspektiv må integreres bedre i Asiabankens tilnærming til fattigdomsreduksjon og utvikling.

I likhet med hva som er tilfelle for IDA og Afrikafondet ble det etablert et sett av kriterier for utlån som utgjør retningslinjer for bruken av Asiafondets ressurser. Disse er ment å sikre at knappe ressurser blir brukt på en måte som har størst mulig utviklingseffekt. Det ble enighet om (i) en strengere fortolkning av hva man definerer som gjennomsnittlig oppfylling av kriteriene ("performance"), (ii) en fordelingsnøkkel som premierer land med god politikk mer og straffer land med dårlig politikk hardere, samt (iii) at eventuelle landspesifikke hensyn blir foretatt i etterkant av en ressursfordeling basert på en felles fordelingsnøkkel for alle land. Låntakerlandenes grad av oppfyllelse av kriteriene vil være avgjørende for utlånets størrelse og art.

Kriteriene er i stor grad i overensstemmelse med norske utviklingspolitiske prioriteringer. Fra norsk side ble det lagt vekt på å skape et mer åpent og transparent system som forsterker sammenhengen mellom allokeringssystemet og bankens overordnede fattigdomsstrategi.

Et finansieringsgap på nærmere 5 pst. under den avsluttende fasen av forhandlingene ble delvis dekket inn ved at enkelte land økte sine byrdeandeler. (Japan med 2 prosentpoeng, Storbritannia med 1 prosentpoeng, Nederland og Spania med 0,5 prosentpoeng hver, Canada med 0,1 prosentpoeng og Norge med 0,05 prosentpoeng).

Siden forrige påfyllingsrunde har det vært et mål for de ikke-regionale landene å oppnå en 50-50 pst. byrdefordeling med de regionale landene. En slik byrdefordeling vil være et uttrykk for regional solidaritet. Det endelige forhandlingsresultatet førte til en fordeling hvor 46 pst. ble dekket av de regionale giverne og 49 pst. ble dekket av de ikke-regionale. Det gjenværende finansieringsgapet på 5 pst. ble delvis dekket inn ved hjelp av ekstraordinære bidrag fra Japan og gjennom raskere trekk på gjeldsbrev. I tillegg kom Japan opp med et spesialbidrag, som økte den regionale andelen.

Asiafondet har utviklet seg i positiv retning i forhold til norsk utviklingspolitikk, med fattigdomsbekjempelse, vern av miljø og økonomiske reformer som sentrale målsettinger. Det styrkede fokus på fattigdomsbekjempelse som en overordnet målsetting for Asiabanken, må også ses som positivt.

Påfyllingsnivået på USD 5,63 mrd. var klart i overkant av det man innledningsvis så som realistisk. Dette skyldtes ikke minst de økte andeler som enkelte land, deriblant Norge, påtok seg i forhandlingenes siste runde. Norge har under forhandlingene støttet en høyest mulig påfylling og har i den forbindelse vist til betydelige fremskritt i bankens arbeid med policyutvikling, samt en nær unison oppslutning i AsDF VIII-forhandlingene om kriteriene for utlån fra Asiafondet.

Det ble fra norsk side også lagt vekt på å skjerme Asiafondets ressurser fra å bli brukt til å dekke Asiabankens andel av det multilaterale gjeldsletteinitiativet for de fattigste landene, HIPC. Dette lyktes imidlertid ikke etter motstand fra særlig USA og Japan.

Det forventes at Asiafondets prosjekter vil bli mindre i omfang og mer kompliserte. Det er derfor positivt at det er enighet om å sette av midler fra bankens nettoinntekt til prosjektforberedelser.

Norge har deltatt aktivt i alle de tidligere kapitalpåfyllingene, senest i 1997 da Stortinget samtykket til Norges deltakelse i AsDF VII med NOK 155 910 501 for årene 1997-2000.

I løpet av tidligere forhandlinger har Norge gradvis økt sin andel av kapitalpåfyllingen. Norge økte denne gang sin andel fra 0,9 pst. til 0,95 pst.

Det norske bidraget til AsDF VIII vil totalt utgjøre NOK 218 650 669, fordelt over fire årlige innbetalinger på gjennomsnittlig NOK 54 662 667 for perioden 2001-2004. Dette representerer en årlig økning i vårt bidrag til Asiafondet på nærmere NOK 15 millioner i forhold til vårt bidrag under forrige påfylling. I budsjettet for 2001 er det under kap. 0163, post 70.15 bevilget NOK 53 mill. for innskudd i Det asiatiske utviklingsfondet. De årlige, resterende bidrag vil bli fremlagt fortløpende for Stortinget ved behandling av bistandsbudsjettet.

Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt representantene Dag Danielsen og Fridtjof Frank Gundersen, har ingen merknader.

Representantene Dag Danielsen og Fridtjof Frank Gundersen går imot forslaget i proposisjonen.

Komiteens tilråding

Komiteen viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Stortinget samtykker i at Norge deltar i den syvende kapitalpåfyllingen i Det asiatiske utviklingsfondet, AsDF med kr 218 650 669 i perioden 2001-2004.

Oslo, i utenrikskomiteen, den 8. juni 2001

Einar Steensnæs
leder og ordfører

Haakon Blankenborg
sekretær

Lobo Media A/S